

Технологија на одгледување на ТИКВА (*Cucurbita pepo*)

Тиквата како растение се одгледува или е распространета насекаде во светот претежно во региони каде што преовладуваат повисоки температури во текот на целата година.

Плодот е со различна големина зависно од сортата и е со богата хранлива вредност, со пријатен вкус и лековити својства. Во исхраната се користи меснатиот дел или мезокарпот, цветовите и семето. Мезокарпот или месестиот дел на тиквата содржи голем процент на вода, шеќери, протеини, масла, минерални материји, потоа пектини, повеќе микроелементи и ензими. Содржат големи количини на витамини од групата Б (Б1, Б2, Б3 и Б6), витамин Ц и фолна киселина, што значи по хранливата вредност и диеталната вредност оваа култура се вбројува помеѓу водечките култури. Кај нас тиквата се одгледува на помали површини и тоа претежно се искористува поголемиот дел во исхраната на стоката, а помал дел зависно од сортата, во исхраната на луѓето. Покрај обичната тиква постојат и други сорти како на пример мускатна тиква (*Cucurbita moschata*), бундева (*Cucurbita maxima*) потоа (*laginaria vulgaris*), луфа (*Luffa sp.*) или во светот се познати околу 800 разноврсни видови на тикви.

Услови кои се неопходни за успешно одгледување: водата игра голема улога за остварување на поголеми приноси. Во време на вегетацијата на тиквата и се потребни поголеми количини на вода, има развиен коренов систем со голема смукателно способност и затоа за разлика од некои култури подобро ја поднесува сушата. Најмногу вода бара во фаза на оплодувањето и формирањето на плодовите. Недоволната количина на вода негативно се одразува на вкупниот принос и квалитет на

плодовите.

Тиквата е топлољубиво растение и уште од самиот почеток на развој бара повисоки температури. Минимална температура за р`тење е 12⁰С а оптимална од 25 до 30⁰С. На температура под 12⁰С преснатува да вегетира, порастот заостанува и лесно доаѓа до заболување од габни болести. Добро созреаните плодови на површините можат да издржан на температура од - 4⁰С. Барат голема светлина, но некои сорти на пример сточната тиква која претежно се засадува во комбинација со пченка бара и делимично засенчување.

Припремата на површината во најголем дел допринесува за успешното одгледување на тиквата. Површината се обработува на длабочина од 30-35 см и тој дел треба да биде добро растресит бидејќи корениот систем е доста силно развиен. Што значи потребно е есенско длабоко орање. Во пролетта се врши пред сеидбена припрема на површината. Површинската обработка на површината треба да биде почеста бидејќи има јако развиен коренов систем тиквата бара и обилно ѓубрење. Потребно е арско ѓубрење во количина 30-40 т/ха. И се растура по целата површина. Потоа потребно е ѓубрење со минерални NPK ѓубрива и тоа азот 80-100 кг/ха, фосфор 90-130 кг/ха и 120-150 кг/ха калиум. Искуството покажува дека во повлажните подрачја и во години со поголеми количини на дождови употребата на азотот е во два дела и тоа едниот дел пред сеидбата а вториот дел за време на меѓуредовата обработка како прихранување. Азотот го убрзува развојот на лисната маса и меснатиот дел на плодот, а негативно делува на оплодувањето и го продолжува времето на созревање на семето.

Сеидбата обично се извршува од втората половина на април и почетокот на мај месец кога температурата на почвата е над 12⁰С. Сеидбата се врши плитко на длабочина од 3-5 см, се препорачува употреба на сортно семе, дезинфицираниоии со добра р`тливост. Кај нас засега во пракса не се спроведува оваа мерка. Сеидбата обично се извршува рачно но на поголеми површини може да биде и со пнауматска редосеалка. При рачната сеидба површината треба да биде претходно добро припремена да има нормална влажност и температура за да биде успешно поникнувањето на семето.

Нега на посевот и заштита на посевот меѓуредова обработка од поникнувањето до интензивното издолжување на стеблото со цел да се одржи површината во растресита состојба, разбивање на покорицата поради зачувување на почвената влага и уништување на плевели. Тоа се врши со рачно окопување и на помали површини. Хемиското уништување на плевелите, болестите и штетниците е неопходно а таму кадешто семето се користи за фармација е забрането. Хемиското уништување на плевелите се врши со хрбициди пр.: Devrinol, Treflan, Dual-plus, Afalon и други во количини кои се препорачани од производителите на тие средства. За заштита од земјишни

инсектициди. При сеидбата се употребуваат Galation, Volaton и други. Најчести болести кај тиквата се пепелница, пламеница, фузариозно венење, гниење на плодовите и некои вирусни болести. Мерки за заштита се употреба на третирано сортно семе собирање и уништување на заразените растенија и примена на плодоред. Од хемиските средства за заштита од пламеница се користат Ridomil, Dithane, Bakaren Antrakol, и други.

Бербата на плодовите зависи од полната зрелост на истите. Карактеристично е што дршката на плодот е целосно исушена како листовите и стеблото. Зрелиот плод е со многу цврста покорица, исто така и семето е доста цврсто и полно. Бербата треба да отпочне кога 80 % од плодовите се зрели. При транспортот и прибирањето треба да се внимава на плодовите да не се оштетат бидејќи потоа брзо се расипуваат. Прибирањето на плодовите и вадењето на семето се врши рачно или машински.

Тиквата како поделелска култура треба да биде застапена на поголеми површини бидејќи е од поголем значај посебно кога се знаат нејзините хранливи, диететски и лековити својства.

17.08.2010

АПРЗ - Струмица

Дипл. инж. агр. Стојан Глигоров